

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

דף ג' ע"א. ואם איתא בחדש השלישי בשנה השנית מיבעי ליה. בכולה שמעתין לא איסתפקא להו אלא כוליה חדש כלומר שיהא ראש אייר או ראש סיון או שאר ראשי חדשים ראש לשני המלכים או לשנים, אבל אמצע חדש לא איסתפקא להו כלל לפי שאין חדש נחלק לשתי שנים, ואפילו סיון ותשרי וניסן שיש רגלים באמצען אפילו כן רגל שבהן פשיטא להו דלא עשאוהו ראש לא לשנים ולא לשני המלכים לפי שאין חדש נחלק לשתי שנים, ואף על פי שעשו אמצע חדש ראש לרגלים היינו משום דעל כרחין בל תאחר ברגלים תלייה רחמנא, וט"ו בשבט נמי שעשאוהו ראש השנה לאילן היינו נמי משום דעל כרחין באילן בחר חנטה אזלינן והיא תליא ברוב גשמי שנה הילכך על כרחין חצי שבט ראש להן.

מאי לאו שני לירח שמונין בו למלכותו. ואם תאמר ואכתי מאי הוי דילמא משום דשלמה עמד בניסן, ובשלמא לעיל דייק מהיקשא מדאיצטריך למכתב לתרין כלומר ליציאת מצרים ולמלכות שלמה ש"מ לאקושינהו אלא הכא דילמא משום שכן היה מעשה דבניסן מלך, ויש לומר אם כן בשני למה שהרי כבר כתב בחדש השני להשמיענו באיזה חדש מחדשי השנה, וכתב נמי בשנת ארבע למלכותו לדעת באיזו שנה שני למלכותו למה לי, אלא לאשמועינן בעלמא דשני לחדשים היינו שני לשני המלכים אף על פי שאינו שני לשני העולם דמתשרי מנינן, כן נראה לי.

שני בשבת לא אשכחן דכתיב. ירושלמי (ה"א) או אינו אלא שנים בשבת לא מצינו חשבון זה מן התורה והכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום שני אין למדין מבריאת עולם, פירוש שלא מנה שם שני לשבת אלא שני לעולם, אי נמי להשמיע מה נברא ביום שני להבדילו ממעשה יום שלישי וכן כולם.

חניא כותיה דרבי יוחנן. ולא לאפוקי מדרבי אלעזר דהא אי אפשר בלא קרא דרבי אלעזר ובברייתא נמי משום קרא דרבי אלעזר מסיק לה, אלא לומר דממקום שבא לו רבי יוחנן בשקלא וטריא שלו כך תנו לה בברייתא.

מדקאי בכסלו וקרי ליה שנת עשרים וקאי בניסן וקרי ליה שנת עשרים מכלל דראש השנה לאו ניסן הוא. פירוש וכיון דאפיקתיה מניסן כשאר המלכים קבע לו שנה כשני העולם בתשרי.

דף ג' ע"ב. גירסת הרב בעל המאור ז"ל מתקיף לה רב יוסף חדא דאם כן קשו קראי אהדדי ועוד כתיב ושיצי ביתא דנא וגו' ותניא באותו הזמן לשנה הבאה עלה עזרא וגלותו עמו שנאמר ויבא ירושלים בחדש החמישי היא השנה השביעית וגו' מי דמי התם כורש הכא דריוש הכא ארתחשסתא, וזו היא הגירסא הנכונה שבגירסאות, ופירוש השמועה לפי הגירסא הזו דרב יוסף מיפשט הוה פשיטא ליה דדריוש וכורש וארתחשסתא חד מלך נינהו וכדתניא בברייתא ומשום דכתיב (עזרא ו' י"ד) ושכי יהודה בניין ומצלחין בנבואת חגי נביאה וזכריה בר עדוא ובנו ושכלילו מטעם אלהי ישראל ומטעם כורש ודריוש וארתחשסתא מלך [פרס], מדכתיב מלך ולא כתיב מלכי משמע שמלך אחד היה והיו לו כל השמות הללו, וארתחשסתא זה לא זהו ארתחשסתא הראשון שמלך אחר אחשוורוש מיד, כי אותו חומץ היה מתחלתו ועד סופו והוא ששלח אגרות הראשונות להשבית המלאכה, אלא אחר היה, והקשה רב יוסף אם כן דכורש משום דמלך כשר היה מנו לו כמלכי ישראל קשו קראי אהדדי דהא קראי דלעיל דלגבי ארתחשסתא משמע דלא מניסן מנינן והכא משמע דמניסן מנינן, ועוד דהא כתיב ושיצי ביתא דנא וכו' דאלמא משמע דלאו מניסן מנינן דאם כן שנה שמינית היא, ואקשינן עליה דרב יוסף מי דמי כלומר מה אתה מרכיב את המקראות ומקשה מהם דהכא דריוש והכא ארתחשסתא והכא כורש, והשיב שהכל אחד וכדתניא, ואם תאמר ולרב יוסף גופיה מי ניחא הא כיון שהכל אחד קשו קראי אהדדי, יש לומר דרב יוסף היה סבור דלמלכי האומות לא קבעו זמן כלל אלא מיום עמדו מנינן והילכך קראי שפיר כתיבן דדילמא יום שעמד בו מלך זה מרחשון היה והילכך משכחת כסלו ואחריו ניסן בשנת העשרים למלכותו, וכן החדש הששי והשביעי בשנה אחת, וכן אדר ואב, והדרינן לפרוקה לקושיא דרב יוסף מכל מקום קשיא, כלומר כיון ששלשת השמות על מלך אחד נאמרו וכדתני בברייתא, ופרקינן לא קשיא כאן קודם שהחמיץ כאן לאחר שהחמיץ, זהו פירוש השמועה לפי גירסת הרב בעל המאור ז"ל אף על פי שיש קצת דברים שלא פירש הוא כן והם נראין לי כמו שכתבתי.

דף ד' ע"א. מנלן דאחמיץ מהכא נדבכין די אבן גלל חדא וכו'. תימה דההוא לאו כורש זה צוה

[דף ג ע"ב - דף ג ע"א]

תוס' בד"ה צדקות כו' להדורי בתרייהו כל זמן כו'. כ"ל: תוס' בד"ה ומעשרות כו' ומה שקבע עליהם הכתוב זמן ביטול כו' עכ"ל. ולא יחא להו למימר לאטריך לקצוע זמן ציעור לכל מה שגדל צנה הג' וצנה השקית שלא עזרו עליו ג' רגלים למקצה שלש שנים חוליה גו' משמע גם מה שכבר היה גדל צהר שנים וק"ל י"ז: בא"ד בשנתמרה בכרי בין רגל צביעור דהא כו' עכ"ל. נראה דלמה לומר שנתמרה צין סוכות לביעור דהיינו ערב פסח של ד' וז' להשתחא כשיצא פסח ליכא רק רגל אחד ולא יעבור צבל תאחר י"ז מיהו קשה דלכמי האי חירולא לא יתכן למאן דאמר לקמן דצרגל אחד נמי עובר צבל תאחר וצ"י האי חירולא אינו ודו"ק:

ח"א דף ד ע"א ונדבך די אע גו'. פרש"י י"ט] כחז ששלח ציד עורא כחז צו כו' עכ"ל ולא נמצא כן צכחז אלא מקודם שעלה כמיז וצכחז צנמלא ממלך כורש הראשון אלא דמסתמא גם כורש האחרון צן אסתר צוה לצנמו כן לפי שהמין דאלו לא החמין היה משנה לצנמו גם צכחז רציעת צאצן גלל: מאי שגל כו' בלבתא כו'. פרש"י למשכז שני נח הוהרו על כך כו' ע"ש והוא צכלל ז' מלות צני נח שצטוו על העריות: במקום שגל כו'. ר"ל דמקום שגל הוהרו צקרא להעמידה צימין כמ"ש כ' נצנה שגל ליימין והוא הוסיב את הלכתא ליימין דלכמיז כ"א והשגל יושבת וגו':

דף ד ע"ב בפרש"י בד"ה מכדי מינייהו סליק כו' מהם היה עולה כו' עכ"ל. זה הוא פירושא דמכדי מינייהו סליק וק"ל: בפרש"י בד"ה מנין לעצרת כו' אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל כו'. כ"ל: תוס' בד"ה לקט ושכחה כו' לקמיה דרב ששת אמר כו' דאם אין שם כהן שוכר כו' עכ"ל: תוס' בד"ה ואלה תעשו כו' הוא דכתיב הא כתיב כו' ובד"ה פז"ר קש"ב כו' דאמרו' במ"ק בפ' בתרא כו' בתרא דמ"ק יום כו'. כ"ל:

דף ה ע"א תוס' בד"ה מה חג כו' היינו שאם לא יבא ברגל בירושלים ביום ראשון רק ביום שני או כו' עכ"ל. כ"ל ועיין צמוס' פרק לולב וערבה כ"ב: בא"ד שכל הרגל חשיב בקר אחד כהג המצות כו'. כ"ל: תוס' בד"ה אמרה תורה כו' למחרת שנת חמישים אף עצרת כו'. כ"ל:

דף ה ע"ב בפרש"י בד"ה נדבה הרי זו הס"ד: ובד"ה וצ"א בקרבנך כו' נפלא בכך. הס"ד: בפרש"י בד"ה חילופי חמאת כו' בב"ל תאחר הס"ד ולח"כ מ"ה חילופי תודה וכגון כו'. ובד"ה בפסולי המוקדשין כבעל מום. הס"ד כ"ל: תוס' בד"ה ערכין כו' תשמור וי"ל דלקמן דאית ליה קרא אחרינא לקדשי בדק הבית מאשר דברת מוקי ליה קרא דלה' אלהיך לחמאות ואשמות דמסתבר אבל הכא אי לאו כו' האי קרא דמסתבר שפי וצ"א הוה שמעינן ערכין חרמין והקדשות וצ"א דמליפניהו נמי מדרש ידרשנו דצ"א משמע אצ"א שבא על חמא כ"ו עכ"ל תוס' יגנים וק"ל: תוס' בד"ה אצ"ו כו' וי"ל דמכ"ל מקום היכא דהופרשו כו' ביון שצ"א נפסלו בכך כו' עכ"ל. ולאפוקי פסח דלעיל דנפסל צכך דקאמר ואי לא אקריציה אדמי ודו"ק: תוס' בד"ה ומעשרות ובכור כו' מבי דרש ידרשנו צ"א נפקא כו' עכ"ל. כן הגרסא צכל הספרים שלנו דכור יליף נמי מה' אלהיך ומעשרות נמי משמע צין מעשר דגן וצין מעשר צהמה אצל מפרש"י צד"ה ועולות כו' שפירש וה"ה נמי לצכור ולמעשר כו' שהן חובה עכ"ל וצד"ה נמי כ"ו ה' אלהיך אלו צדקות ומעשרות כו' ולא הזכיר צכור נראה מדצריזו דל"ג הכא צכור אלא דרש"י ליה כ"ה מדרש ידרשנו וכן מעשר צהמה ומעשרות דהכא אינו אלא מעשר דגן וק"ל:

דף ו ע"א תוס' בד"ה מרבין עזאי כו' פרק שני דובחים פליג כו' שהרי התם דוחק ליישב מלתא דאחרים כו' ובתמורה בסוף אצ"ו קדשים גבי כו' עכ"ל. כ"ל: רצה לומר דהתם דחק ליישב מלתא דאחרים כן עזאי היינו דפריך אמלתא דצן עזאי והא מהכא נפקא מדאחרים נפקא כו' ומשני דלעיל סד"ל ה"מ צכור דלאו כו' אצל הכא דפריך ולכמי מדצן עזאי נפקא לא צעי ליישב צן עזאי כאחרים אלא דפריך אהך דרשה דוהיה צך חטא ולא צקרצנך כו' וק"ל: תוס' בד"ה תשמור זו כו' דמוקי ושמרת כו' דמוקי ר"ע בפסח דאפילו הכי פסח זו מצות עשה כו' וי"ל

דף ג ע"ב גמ' הנשארים אשר מן השבי כו' רע לפניו ויאמר לי גו' המצ"ך לעולם יחיה גו'. כ"ל: תוס' בד"ה למנינא כו' והכתיב ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד צחדש וגו' ותני עצה כו'. כ"ל א' ונראה דר"ל כלפי מ"ש צצ"ר כ' ונח צן מ"ר שנה והמבול גו' ר"י אומר שנת המבול אינו עולה מן המנין פי' צלאו שנת המבול היו מ"ר שנה וא"כ ל"י יהושע א' שנת המבול מתחיל מניסן שבו נצרה עולם אס מונין גם השנים מניסן א"כ הרי עם שנת המבול יהיה מ"ר שנה י"ז והוא ליה למימר צניסן שאחר המבול יהי צצ' ושש מאות גו' אצל אס תאמר דמתשרי מנין השנים אפילו ל"י יהושע יחא שניסן שאחר המבול לא היה אלא צצנת מ"ר א' ומשני חיפחר הך דחני שנת המבול אינו עולה מן המנין כרצי אליעזר דאמר צמתרי נצרה עולם וצו מתחיל שנת המבול והשנים מנין מניסן דהשתחא משרי שאחר המבול לא היה רק שנת מ"ר א' אצל ל"י המבול והשנים מניסן מנין ושנת המבול עולה מן המנין והוי ספיר ניסן שאחר המבול שנת מ"ר א' כפסטיה ודו"ק: תוס' בד"ה שנת עשרים כו' בשנת עשרים הוה דכבר היו ישראל בהשקט ובבטחה ועוד כו'. כ"ל מת"י: בא"ד ומיהו יש צפרש קרא כפשמיה כו' עכ"ל. הך קושיא שהקשו אמאי לא פריך רצ יוסף מהאי קרא גופיה דשנת עשרים לא יתיישב לפ"ז ו' וכן הוא צמ"י ע"ס: תוס' בד"ה באותו זמן כו' ואח"כ עבדו פסח ואי מניסן מנינן כשעשו פסח היה שנה שביעית וכתביב בתריה כו' ארתחשתתא גו' וכתביב הוא כו' לשנה הבאה וסמוך צאדר כו'. כ"ל: בפרש"י בד"ה החמין כו' כשעלה עורא כבר החמין עכ"ל. הולרך ליה דאל"ה מאי פריך מדכתיב י' ומה חשון וצני חורין גו' דהוה קודם שעלה עורא וק"ל:

ח"א דף ג ע"ב אשר נשארו מן השבי כו'. משום דצצני כולהו אימנהו ציה דלאמרי' פ"ק דצ"צ י"ז אשר למות למות ואשר למרצ למרצ ואשר לרעב לרעב ואשר לצבי לצבי וכל המאחר צפסוק קשה מתצרו כו' ע"ש והיינו שגלו מן השבי דאית ציה כולהו: ושעריה צצתו באש כו'. והוא צינה צלשונו לומר לפני המלך ושעריה אכלו צאש דהצתה לא משמע כליון של אש כמו אכל האש דמשמע כליון גמור ולהפליג דצבר אמר כן לפני המלך: ויין לפניו ואשאו וגו'. לפי פשוטו כמו הצילו ויין לפניו והוא מקרא חסר ונראה לפרש ע"פ מ"ש צירושלמי הצילו רש"י פ"י יוסקין י"ז דלך נקרא נחמיה התרשחא ע"ש שהיה משקה למלך והיה לריך לשמות מקודם שלא יתשדוהו שהטיל סס צמשקה ולכן המירו לו ויין של נכרי כו' ע"ש והשתחא אחרי ששמע נחמיה דצריס הירעים מירושלים היה מצטער והזיר את עצמו מן היין וצ"י ויין לפניו דהיינו לפני המלך וכבר נתנצך צנגע עובד כוכבים עד היום לא נוהר מלשמות ממנו מקודם לפי שהמירו לו כמ"ש צירושלמי וציוס הזה אחר השמועה רעה היה ויין לפני המלך ולא שמיחי מקודם ממנו ואשא אותו מתחלה ואתנה למלך ולא הייתי רע לפניו שהייתי רגיל לשמות ויין לפני המלך כי שוחה ויין נקרא לצ טוב כמ"ש י' כטוב לצ המלך ציין וההפך לצ רע וצ"ש לו המלך י"א מדוע פניך רעים וגו' דהיינו שאיך שוחה ויין ואיך חולה אין זה כ"א לצ רע עלי ואירא הרבה מאל פן יתשדני שנתחי סס המות צמשקה ולך לא שמיחי מקודם ואומר למלך וגו' מדוע לא ירעו פני וגו' להזיר את עצמי מן היין אשר העיר וגו' ויאמר לי מה וגו' ואחפלא אל ה' וגו' מקודם אשר דבר למלך הפסיק צתפלה לאל השמים שתתמלא צקשמו מן המלך כפרש"י ועי"ל ואומר למלך מוסב למעלה דר"ל ואחפלא אל אלהי השמים ואומר למלך וגו' שלא היה כוונתי למלך ארתחשתתא אלא לאלהי השמים התפללתי ואומר לו אס על המלך מלכי המלכים טוב וגו' וכהאי גוונא אמרו צמסכת שבעות י"ב גבי דניאל אנת מלכא מלך וגו' שהוא קודש ודו"ק: כורש מלך כשר היה כו'. ממלות הפוכות כצז כצש שמהה וארתחשתתא על סס מלכותו דהיינו סס המדינה וצסיפ' דהאי קרא מלך פרס על סס האומה דלאמרינן צפ"ק דיומא י"ג חירס זו פרס: ומי החמיץ והא כתיב ומה חשון וגו'. ומהא דכתיב לעיל מיניה ומי י"ז שיש טעם וגו' למצנא ציה אלהא דך וגו' לא פריך כיון דכבר מימי כורש הראשון ניתן רשות למצני צה"מ דלכמיז לעיל מיניה י"ז וצקרו צצית ספריה וגו' משנת חלה לכורש מלכא סס טעם ציהא אלהא דצירושלים ציתא יתצנא וגו' אצל אלו הקרבנות להקריב לא הוזכרו סס צכורש מלך הראשון:

דף ד ע"א גמרא בכרין מאה ועד חמסין כורין מאה עד כו' משח מאה ומצח כו'. כ"ל: תוס' בד"ה בשבי"ב כו' היינו בעין אומות העולם כו' עכ"ל. כ"ל מת"י וכן נראה דאין צצרה דמתניחין איירי דוקא צאומות העולם דהא דצוק וצייחוס ישראלים היו וטעו דצצריזו וק"ל י"ז:

הגהות והערות

מושיציא ביתה דנא (גנוי יוסף). זן עזרא ו, ט. הן דף ח ע"ב. טן קידושין דף סט ע"ב ד"ה התרשתא. ין אסתר א, י. יאן נחמיה ב, ב-ד. יבן דף לה ע"ב. יגן דף י ע"א. ידן עזרא ה, יז. טון עזרא ו, א-ג. טון ע"י בפי רע"ב פ"א מ"א ובתוס' י"ט שם. יזן ע"י ערוך לנר. יחן לא הבינותי דמ"ד כרגל א' היינו כשעבר עליו רגל א' וכן כג' רגלים בעינן שיעברו שלמים וכמ"ש המש"ל פ"ד מה' מה"ק הי"ג ע"ש וא"כ אינו עובר עד שיעברו ז' ימי הפסח ובשנת הביעור עובר בערב פסח (גנוי יוסף) וע"י בערוך לנר ושפת אמת וע"ע בפנ"י מה דמבואר בכוננת המהרש"א. יטן בד"ה נדבכין. כן תהלים מה, י. כאן נחמיה ב, ו. כפן סוכה דף מז ע"א ד"ה לינה. כגן פ"י דהגן נדרשין מעמך חמת חובה שעליך כפרש"י משא"כ קדשי בדק הבית עיקרן ע"י נובה מצונו (דו"מ). כדן יש למחוק "נמי" (דו"מ). כהן דברים כג, כב. כון הקושיא מוכן דלמה לא הקשו התוס' אסוגיין מהך דתמורה (דו"מ).

הכנסת הקדושה שלהם שמה בשירי הלל ותודות לה' על כל הטוב, ולהתפלל על העתיד לחיי מלכא ובנוהי, ומיפני הידור מלאכת השיר הוא שיבואו האנשים על הנשים לענות במחולות ושירים בקול מיטב נגן, ונפשם היפה בשאלתם אם נכון לעשות כן עפ"י דת תורתנו הקדושה לשמוע קול אשה בבה"כ אשר שם מקובצים אנשים והקול הולך מעזרת נשים לעזרת אנשים, היתכן לעשות כן או לא:

אומר אני בתשובת זאת השאלה אם אמנם מחוייבים אנחנו עדת ישראל לאחוז במצוה רבה הגדולה הזאת מצות כבוד המלך ביתר שאת ויתר עוז על כל העמים, אשר היא מצוה כלליית שכליית ונמוסיית לנהוג כבוד במלך אשר במשפט יעמיד ארץ, נוסף עלינו מצוה שמעיית בתורתנו הקדושה, כי הקב"ה ציוה את משה רע"ה על פרעה מלך מצרים לנהוג בו כבוד, ואם [כי] הוא הרשיע לעשות עמנו רעה, ואלי הנביא רץ לפני אחאב אשר היה עובר על כל התורה, ואע"פ"ה חייב לנהוג בו כבוד גדול, כי היא מצוה שמעיית לא רק שכליית, והעובר על זה הוא אצלינו כמי שלא הניח תפילין א. ואם זה במלכים רשעים עריצים, מה נעשה יקר גדולה לקיסר חסיד אשר אנחנו והרבה רבבות בישראל חיים בצלו, והוא להם למגן ומחסה ומסתור, נותן להם יד ושם להחזיק מעוז תורתם ודתם, אלו פינו מלא שירה כים ולשונינו רנה כהמון גליו לא יספוק לנו להלל ולשבחו על רבוא טובותיו עמנו, ומי זה האיש אשר יקל בעיניו מצוה הגדולה הזאת, ומחק החיוב להוסיף אומץ בכל מיני הידור ויפני האפשרי לפי השג ידינו להרכות כבודו כי רב ושבחו כי עצום:

אמנם לעומת זה אומר אני כי זה הוא כבודו רוב גדלו לבלתי יראה ולא ימצא בעת ההיא שום דבר המתנגד לדתינו, כי זה מורה הוראה אמיתיית רב חסדו וטובו של החסיד הקיר"ה על בית ישראל, ובמקום גדולתו שם ענוותנותו להביט אל עניים ונכאי רוח לתת לנו מחיה בקרב הארץ ולהחזיק דתינו ותורתנו כראוי, אך אם נעשה בזה היום דבר המתנגד לתורתנו ח"ו, אין זה מכבודו רק חילול כבודו ח"ו, כאלו רוצה הוא בהרוס דתינו ולרפות ידינו ממלאכת שמים, וזה הוא היפך הכוונה שבשחינו והודות לו על כל הטוב:

והיות כן יען נראה בעליל כי השמעת קול הנשים בין האנשים תועבה היא וכעורה יחשב אצלינו, ע"כ לא יתכן לעשות כן ביום שוב האדון אשר אנחנו מבקשים אל היכלו כלו אומר כבוד. ואיסור דבר זה מבואר בש"ס סוטה מ"ח ע"א אמר ר' יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי נשי ועני גברי כאש בנעורת, ופירש"י לפי שהעונה מטה אזנו לשמוע את המזמר לענות אחריו, ונמצאו האנשים נותנים לבם לקול הנשים, וקול באשה ערוה כדכתיב השמיעני את קולך ומבעיר את יצרו כאש בנעורת, אבל זמרי גברי ועני נשי קצת פריצות יש דקול באשה ערוה אבל אינו מבעיר יצרו כ"כ, שאין המזמרים מטים אזנם לקול העונים עכ"ל רש"י. וקאמר תו התם בש"ס למאי נ"מ לבטולי הא מקמי הא, פירש רש"י אם אין שומעין לנו לבטל את שניהם, נקדים לבטל את זה שהוא כאש בנעורת עכ"ל, מבואר מזה דראוי לבטל גם שניהם, אך אם אין כח בדינו לבטל שניהם מפני פריצי הדור נבחר הרע במיעוטו לבטל זמרי נשי ועני גברי, ולהניח להם זמרי גברי ועני נשי, אבל באמת לא יעשה כזאת בישראל ולא כזאת. ומוכח נמי דאפי' לשום דבר מצוה לא הותר לערב הקולות דנשי וגברי, דאלו כן לא היה רש"י תולה הדבר בפריצי הדור שאינם שומעים לדברי חכמים, יותר נכון היה לו לפרש לבטולי הא בשמחת מצות כגון מצות כבוד המלך וכדומה, אי סגי בזמרי גברי נבטל זמרי נשי, אע"כ פשיטא שכל המצות נדחות מפני חטא הרהור עבירה. וכבר הנחנו למוחלט שכל שום העברת דת כל שהוא לא יראה ולא ימצא בעת ימלא שחוק פינו ולשונינו רנה לכבוד הקיר"ה, כי לא לכבוד יהיה לו ח"ו:

ואלו היה שמחתנו במשתה ושמתה וי"ט היה ראוי למנוע דבר המתנגד לדתינו עפ"י מה שכתבנו לעיל, ועוד מטעם שכתב בית שמואל בשם הב"ח סי' ס"ב ס"ק י"א וז"ל כתב הב"ח כשאנשים ונשים בחדר אחד אין אומרים שהשמחה במעונו דאין שמחה כשיצר הרע שולט עכ"ל, ואם זה במזמוטי חתן וכלה, ק"ו בן בנו של ק"ו בבהכ"נ הקדושה שעיקור שמחתנו שם להודות ולהלל לה' מקירות לב על חסדו וטובו שהחיינו לביאת אדונינו לשלום לביתו וממשלתו והרמת קרנו וכבודו, ולהתפלל על

(א) וכ"כ בשו"ת חו"מ סי' פ"ו ד"ה עור אפרש. ועעו"ש.

בתיב [יחזקאל ד"א י"א] ואתה בן אדם האבן בשברוך מתנים

ובמדידות תאבד לעיניהם והיה כי יאמרו אליך על מה אתה

באבת ואמרת אל שמועה כי באה וכמם כל לב ורפו כל ידים וכהתה

כל רוח וכל ברבם תלככה מים הנה באה וכהיתה בלם ד' הנה זה

היום עם השמימי אשר באה השמועה הרעה כי בפלה עקרת ראשינו

וכפי הטיב המועל עלי ה' ראוי תיבך לעשות מספר רב וכמ"ש

(עמוס ה' ט"ו) צבל רחובות מספר ובכל חובות יאמרו הו יא וקראו

אבר אל אבל ומספר אל יורשי כהן ולקיים כאבל אם קודר בחותי

כי כפלה חמה של מלכות היא ארונותינו הסבודה הענוה והלדקנית

המלכה הקיבדת **באדיא טרעזיא** תנוק כפסה בגן עדן והיא

חמה של מלכות והלפים מחלפי יכאנו • אלמג"ח"ו לא מפני ענלות

אחרתי עד כה אבל כמה עעמים יש בדבר האחד כי מקוב חרדה ויגון

שהו לייפתאום בנוח השמועה לא ה' כי כח לדבר וגם לא ידעתי מה

לדבר ונתקיים כי פיו שהו לחביבי אית שכאמר (איוב ב' י"ג) ויבאו

חמו לראותי חיים זו לילית ואין דובר אליו דבר כי דאו כי גדול הכאב

דחוד • כן קעצ' מרוב גדול הכאב ויגון לא יכולתי לישכ דעתי מה

לדבר כל ו' ימים עד היום האחד • השנית כי אין לך דבר שיבלבל

דעת הרופא בנוחו אכל המולה יותר ממה שיבלבל אותו בהמלאו שני

דברים גדלים רקטה להאי מעלי להאי פי לא יוכל לתת עלות בכפשו

מה לפשות שלא יהי דבר המהגוד בן אכחתו היום הנה קהלת

בחדשו כ"ח עתים אמר (קהלת ג' א') לכל זמן ועת לכל חפץ תחת

השמים עת ללדת ועת למות עת לבכות ועת לשזק עת כסוד ועת רקוד

וגו' הנה חסוד עם כ"ח עתים ד' לטובה ו"ד לרעה ובכלם אמר עם שימש

למ"ד בתחלה ללדת למות לטעת ובכסוד ורקוד אמר בלא למ"ד המשמעת

וחמר עת כסוד ועת רקוד והכ"ל בזה כי עם שימש הלמד הוא על הפועל

שהפועל יפעל לעורר לב לעשו דבר זה או ששואה דבר זה כמו ללדת שאשה

יולדת הו שהמילדת היא מילדת האשה וכן לבכות שמתה לבכו' וכן לשחוק

ובד' פקן ג"ס דעת מלחמה עת שלום אמר ג' כ' בלא למ"ד המשמעת משום

דלא משלחת שיהיה מלחמה ללחום ואם אחד דעשה שלח כהגון ודאו ללחום

עמו אבל לא שיק מלחמה כ"א שכי הנדרי' כל יו זה ככנד זה וממ"כ אחד

כזו' שלח כהגון אבל כסוד ורקוד הוא צ"י פועל כאלו העת הופר וכן להיפך

יקוד והכונה כי אם אין הכל מרגישים במיתת אדם כמה הגדר יש במיתתו

כריך אדם לעמוד בדביו ולהודיע להם מעלת הכעדר ומה הספר יש בהעדרו

דרוש הספר

אבל בהעדר אדם רב ויקר הערך יחיד צדור אשר הכל הכירו גדלו ותפארתו
 ובהודו ויו יקרו היה מאיר לכל הנה בהעדרו הכל מרגישים מפגמים והוא
 כמשל אם פתאו יבא השמש בנהרי' הלא החושך יבכה ארץ והכל יכירו גדול
 הכרון אור השמש כן אכחכו היום הזה עת ספור כל אחד מעמנו ואין לדיך
 שאדם יעמוד לדרוש ולעמוד כי הלא אור המלכה הקיסרת **סאריא**
טרעזיא היה מאיר ומכריק ועולם מרותי העו'י ושל לבנה ודוב חסדה
 היה מפורסם בכל העולם ועתה באה שמה ולבסוף נהיה הלא ע"ז יהו כל
 הדוים וכל אחד יאמר מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם
 ולילה כי מתה אם המדינה המלכה שהיתה כאם לכל המליכות ולכן עת
 ספור אבל נגד זה ישג"כ עת רקוד כי הלא נתקיים בנו זרחה השמש וזו
 השמש ודרשו רבותינו עד שלא שקעה שמשו של דודיק זה זרחה שמשו של דודיק
 אחר ועד שלא שקעה שמשו של ד"ה זרחה שמשו של שלמה המלך בנו • כן
 עתה עד שלא שקעה שמה של ארונתינו הארורה החסודה המלכה הקיסרת
 זרחה שמשו של צנה הגדול האדיר החכם החפיד יקר מופו ומכל אבני ס"ו ולה
הקיסר יאזעף יר"ה ותתנשא מלכותו אשר בו נתקיים (תהלי' פ"ט ל"מ)
 כסאו כשמש נגדי כמו שהשמש נראה זיו בכל העולם והכל יאותו לאורו כן
 יבא שמו של הקיסר בכל העולם ופודע שבו בכל המדינו הקרובי והרחוקי
 ואשרינו מה טוב חלקינו וזכינו למלך יקר הערך ואדיר כזה מלך בימינו
 תחוננה עינינו מלך במשפט יעמיד ארץ הן ללדק ימלך מלך • והנה באור
 פני מלך חיים לכל בני המדינות שלו והוא רקוד מרוב שמחה • באופן שכעת
 נקבלו יחד שני עתות הכתים ומתנגדי' זה לזה עת ספור כל גדול צער ויגן
 ואבל ובכי על מיתת המלכה הקיסרת • ועת חדוה וששון ושמחה על ישיבת
 ארוננו החפיד הקיסר על כסא מלכותה • ולכן לא ידעתי לתת ענו' בכפשי
 איך ומה להתנהג ולכן לא אמר שלמה עת לספור ועת לרקוד כי הפועל
 אינו יכול לפעול שני הפכיים בפועל יחד אבל העת מודמן כאחד • ומה
 שהביאנו כעת לקרוא למספר נגיד אחר כך • **הטלוי' אשר הביאנו לשתוק**
ע"ע כי אמרתי לבני אין זה כבודה של ארונתינו החסודה הקיסרת לדבר
עלי' מילי דהספידא כי הלא לא שייך להספיד את החי כי אם את המת ואני
אומר הלא ארונתינו החסודה המלכה לא נאמר בה מיתה ואקדים דברי
דבותינו (במס' תעמי' פ"א דף ה' ע"ב) אר"י יעקב אבינו לא מת א"ל וכי
בכרי פכרי סכריא וחכשו חכטיא וקברייה א"ל מתרא אני דרש ואתה אל
תירא עברי יעקב ואל תחת ישראל כי הכני מושיעך מרחוק ואת זרעך וגו'
מקיים הוא לזרע מה זרעו בחיים אף הוא בחיים • והנה כל המפורשי' בלאו

לעמוד

דרוש הספד

לעמוד על פורע כונת הגמ' ומה נכף שדרוש זה מן המקרא ואכתתי מה
תבונה יש בזה להקושי ובי נכדי ספרו בסדריא וחכטו וקברו • ולי בראה
הכונה בזה ע"פ מה שאמרו (צאט' נ' צ"פ' אדף קי' ו"פ' א') דרש ר' פנחס
בן חמא מה דכתיב והדד שמע במלרים כי שבב דוד עם אבותיו זכדי מת יואב
עד הכבא (מלכי' א' י"א) מפני מה בדוד כאמרה בו שכינה וביואב כאמרה
בו מיתה דוד שהיח בן כמותו כאמרה בו שכינה יואב שלא היח בן כמותו
כאמרה בו מיתה זרי שניח בן כמותו לא כאמרה בו מיתה • ואלי אמרתי
ליתן טעם לדבר ולהפריך הענין ע"פ השכל והוא כי ידוע שהארס בחי
הוא מחובר מחומר זכורה והוא הגוף עם הכשמה הגוף הוא החומר והכשמה
הוא הנורה ועקר המיתה הוא מלך החומר אבל הכשמה היא שבה לחלקים
אשר נתנה גם בחי הארס פקר החיים מיוחס להנורה • ולרין להבין איך
שיך מיתה הנכשמה והלא גם אחר מיתה היא שבה אל מקורה ושם פקר
החיים • ואמכט טעם ביות הכשמה לכוה' ול' דרכ' בחומר הזה הוא כרי
שחובה לקבות שלימות וכל מה שארס מוסיף שלימו' עולה הכשמה ממדרגה
למדרגה יותר גבוה • ובוה יש להבין דברי רבותינו בפלי התלמוד שאמרו
שהכריק הוא עדיף מהמלאך ובאמת כל חכמי אומות דחקו סברה זו בתכלי'
הזרות • והנה לפי המושכל ראשון הוא דבר תמו' אבל אחר הישוב דבר גדול
דבר כי המלאך הוא נורף לבד בלי חומר ואין למלאך מביא לחטוא בשום
דבר פי כל חסא ועון ופסע הוא מלך החומר שנוטה אחר שרשו אבל
המלאך שהוא כורה אין לו יולד הרע כלל ותמיד עומד במדרגה אחת כפי
תחלת בריאתו לא ירד ולא יעלה • אבל הכריק שנוטף את ד' מתגבר על
חומר הוא עולה ממדרגה למדרגה ובדבר זה הוא עדיף מהמלאך ובקרא
הכריק מהלך והמלאך נקרא שומר כי הכריק מהלך ממדרגה למדרגה וזה
הוא החי' שלו כי לכך נברא וכל זה כל ימי חייו אבל במיתתו שנפרדה הנור'
שהיא הכשמה מהחומר שהוא הגוף והגוף נקבר בקבר והרוח תשבו אל אלקי'
ואז גם הכשמה אין לה יולד הרע ושוב אינה יכולה לעלו' למדרגה יותר גבוה
מהמדרגה שכבר היתה בעת הפרדה מן החומר ולכן בדבר זה אינו אומרים
מיתה גם אל הכורש שמתה ממדרגת הפלי' לעלות עוד יותר • והנה האב
מוכה את בנו ודקתת תמי' תיישר דרכו של כנו ותמי' משגיחי' האב והאם על
• כנס מיום שהתחיל להגיע לשיות בו דעת להדריכו בדרך טוב וללמדו חקים
ומשפטים צדיקים • וכמלא' כל מעשה הטוב של הבן הזה הכל הולך אחר
הטוב • והעקר שהדריכהו אינו ואמו • וכל הטוב אשר יעשה הבן כל הימים
הוא ג' כחשג זכות' לאינו ואמו כאלו המה עושים וכמלא' גם אחר מיתת

דְּרוֹשׁ הַסֵּפֶר

הַיָּמִים עוֹלָם מִמַּעַל לְמַעַל יָמֵי גִּבּוֹר • וְכֹן אֲחֵרֵי מִדּוֹשׁ הַפְּסוּקִים
 (זכור' ג') וְיִרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַבֶּהֱן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ ד' וְיִהְיֶשׁ הַי'
 לְבוֹשׁ בְּגָדִים טוֹאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ וְיִכֵּן וְיִאֲמַר אֵל הַעֲוֹמְדִים לִפְנֵי
 לְאֹמֵר הַבִּירוֹהַבְנִיִּים הַטּוֹאִים מִנְּלִי וְיִאֲמַר אֵלָיו דַּאֲ הַעֲבַדְתָּ מַעֲלִיךְ עֹנֵךְ
 וְהַלְבִּישׁ אֹתְךָ מַחֲלָטוֹת וְאִמֵּר יִשְׁמַע בְּכִיף עֲתִירָה עַל דְּרָאָו וְגו' וְיַעֲד מַלְאָךְ ד'
 בַּיְהוֹשֻׁעַ לְאִמֵּר כִּה אִמֵּר ד' כְּבֹאֹת אִם בְּדַרְכֵי תֵלְךְ וְאִם אֵת מַשְׁמַרְטֵי תַשְׁמֹר
 וְגַם אֵתָה תִּדְרִיךְ אִם בִּיתִיּוֹנָה תַשְׁמֹר אֵת חֲלָדֵי וְכַתְּיָלְךְ מֵהַלְבִּישׁ בֵּין הַעֲוֹמְדִי
 הַאֲלֵה וְיִוְכַתֵּן תַּרְגֻּם בְּגַדֵי הַטּוֹאִי שֶׁהָיוּ בְּכִיף כְּשִׁוְאִים לְנִשְׁי הַפְּסוּלֹת לְכַתּוּבָה
 וְהָאֵת שְׂכַתּוֹב אֵת" כ וְהַלְבִּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָטוֹת הַיֵּיבֹו שִׁיגְרָשׁוּ הַפְּסוּלֹת וְיִקְחוּ כְּשׁוֹם
 כְּשִׁרְוֹת • הַנֶּה בְּשֵׁר הַקֶּב"ה לְהַכְבִּיחַ בַּמִּדְבָּרָה הַכְּבֹוּבָה שֶׁהָיוּ עַי יִוְכַתֵּן אֵת בְּכִיף
 וְיַפְעוּל שִׁיטְבוּ בַתְּסוּבָה וְיִגְרָשׁוּ הַפְּסוּלֹת וְיִקְחוּ כְּשִׁרְוֹת וְבִדְלֵי רִוְמוֹ לֹו שְׁעִי
 פְּשׁוּלֹת שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיוּ יִוְכַתֵּן אֵת בְּכִיף שִׁיבְשׁוּ כֵן וְלִכֵּן כְּאִמֵּר וְהַלְבִּשׁ אִתְךָ
 מַחֲלָטוֹת זֹאם בְּכִיף מִלְךְ עֲלָמָם יַעֲשׂוּ תַסְבּוּהָ אִין לֹו בְּגַדֵי מַחֲלָטוֹת שֶׁהָיוּ רִוְמוֹ
 לִזְכּוֹת כִּמוֹ שְׁתַּרְגְּמוּ יִוְכַתֵּן עַל פְּסוּק זֶה וְכֹה הַקִּדּוּשׁ כִּיחַל בּוֹף הַמִּקְרָא וְכַתְּת
 לְךְ מֵהַלְבִּישׁ בֵּין הַעֲוֹמְדִים הַאֲלֵה כִי הַדְרִיק נִקְרָא מֵהַלְךְ ע"ש שֶׁהַלְךְ אִמֵּר
 מִמַּעַל לְמַעַל בְּזִכָּר לְמַעַל וְהַיִּלְאָךְ נִקְרָא עֹמֵד וְכַתְּיָת הַדְרִיק וְדִוְו
 עוֹלָה לְמַעַל בַּמִּקּוֹם הַמַּלְאָכִים אִוְגַם הַכְּשִׁמָּה עֹמֵדֵת בֵּין הַעֲוֹמְדִים אֲבָל
 אִם יֵשׁ לֹו בְּכִים שֶׁדְרִיד אֹתָם לְהִיחַ בְּדִיקִים אִוְגַם אֵת" כ הוּא מֵהַלְךְ גַּם
 לְמַעַל וְכֵן אִין שֶׁלֹא פֻעַל יְהוֹשֻׁעַ שִׁיבְשׁוּ בְּכִיף תַסְבּוּהָ אִין שֶׁהוּא הַי' לְדַק נִשְׁי
 וְכֵן לֹאל עֲלִיין וְכֵן יִמִי חִיחַ הִיָּה מֵהַלְךְ מִמַּעַל לְמַעַל אֲבָל בְּמִיתָה כְּבֵר הַי'
 פּוֹבֵק מֵהַלְךְ וְהַי' עֹמֵד אֲבָל עַתָּה שֶׁהוּא פֻעַל שִׁיטְבוּ בְּכִיף בַתְּסוּבָה בְּשִׁרְוֹ
 וְכַתְּיָ לְךְ מֵהַלְבִּישׁ אִתְי' בְּשִׁמָּה שֶׁתִּהְיֶה בֵּין הַעֲוֹמְדִי הַאֲלֵה שֶׁהִם הַמַּלְאָכִים
 דֵּיִיבִינוּ אֲחֵר מִיָּתֵה ג"כ אֵתָן לְךְ מֵהַלְבִּישׁ •

וְאִיכ יִפֵּה דְרֵשׁ ר"ע בַּחַס' ב"ב חוֹד שֶׁהִיחַ בֵּן כְּמוֹתוֹ לֹא כְּאִמֵּרָה צו
 מִיָּתֵה לִפְנֵי שְׂגַם אֲחֵר מוֹתוֹ לֹא שִׁיךְ צו מִיָּתֵה רַק בְּחוּמְרוֹ שֶׁהוּא
 הַגּוֹף הַנִּקְבֵר בְּאֵרֶן אֲבָל חֲדָד צוֹרְתוֹ שֶׁהוּא הַכְּשִׁמָּה לֹא כְּאִמֵּרָה צו מִיָּתֵה לִפְנֵי
 שֶׁהוּא צוֹה אֵת שְׁלֵמָה בְּנוֹ קוֹדֵם מִיָּתֵה לְלִכַּת בְּדַרְכֵי ה' יָקָח"ב (בְּמַלְכִים ח"ב)
 וְיִקְחֵנוּ יִמִי חוֹד לְמוֹת וְיִצוּ אֵת שְׁלֵמָה בְּנוֹ לְאִמֵּר אֲנִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ
 וְחֹקֵת וְהִיחַ לְאִישׁ וְשִׁמְרַת אֵת מַשְׁמַרְטֵי ה' אֲלֵהֶיךָ לְלִכַּת בְּדַרְכֵי לְשִׁמּוֹר
 חֲקִיתוֹ מִלְּמוֹתוֹ וּמִשְׁפָּעָיו וְעֻזְתוֹ וְגוֹמ' וְא"כ כָּל מֵה שֶׁהִבִּיף שְׁלֵמָה שְׁלִימוֹת
 כְּחֹשֶׁב לְדוֹד אֲבִיו לִזְכּוֹת וְא"כ גַּם אֲחֵר מִיָּתֵה עוֹלָה מִמַּעַל לְמַעַל לִכֵּן לֹא
 כְּאִמֵּרָה צו מִיָּתֵה • וְעַתָּה כְּשׁוֹב לְדַרְכֵי ר"ב בַּחַס' תַּצְבִּית שֶׁאִמֵּר יַעֲקֹב אֲבִינוֹ
 לֹא מֵת וְהַשִּׁיב ר"כ וְכִי בְּכִיף שֶׁבְּרוּ וְחֲנָנוּ וְקִבְּרוּ וְהַשִּׁיב לֹו ר"ב מִקְרָא אֵתִי

דרוש הספר

דרוש זכו מקיש הוא לדרשו מה זרעו בחיים חף הוא בחיים • הנה ישקב
היחזק כן כמותו ואם כי כל י"ב שבועים פולט שנים לעונה ואמנם זרעו
הכרוך אחריו ביותר והוא בעלזא יגע בו ללמחו כל מה שקבל מרבותיו
ולמבור לו כל חכמתו הוא כמו האהוב לו ביותר בן פורת יסוף וכמו שדרשו
רבותינו "ל כמסוק אלה תולדות יעקב יוסף ובעמות כי בן זקונים הוא לו
וח"כ כל זמן שיוסף חי והכוונה באמרו חי היינו העלי' ממדרגה למדרגה
וכל זה הי' בשבת יעקב שהוא הדיבור בדרך העונ' ההוא גם יעקב אחר
מותו עולה למעלה ובקרא חי יודה שהשיב ה"י מקרא אני דורס והכוונה כי
בדאי חשבו חכמי' וספדו ספדו קברו' אבל מה זרעו בחיים ועל די
זה הוא בחיים ומעשה בחייו חבן ארומותינו החסודה הקיבית **פאריא**

בארעיא על הסופ' יזכר וכרונה שהיא זכתה להביח בן כזה הוא ארומותינו

האדיר השלם במעלות ומדות הקיימ **יאזעף** ימים הנדר והוא אמו

שהדריכותו מילדותו בכל מדות טובות ומעלות ח"כ לא שייך בה מיתה פי
אף שבפרדה מאתנו בני מדי' זה' העפי"כ לא פכה יורה והודה מאתנו כי
הוא בנה הגדול הקיב' המוקלל הזה הוא יורה והוא הודה ועליו ראו לומר
משלי ט"ו) באור בני מלך חיים כי באור פנת הוא חיים לאמו החסונה
אחר מותה את כל חיל' כתינו אל לבי והיו מחשבותי ופעמי' כלחיים
בקרני' אם להכפיד או לשנות :

ואמנם אשר העירנו להכריע לכד זה להכפיד בקרב קהל ועדה

הוא הפסוק אשר התחלתי בני • והנה נדקדק בו איזה

דקדוק? הנה הפסוק אומר ונתת בן ארם באבא בשכרון מתאים ומאריכות

תאבד לעיניהם והי' כן יאמרו אליך על מה אתה באבא ואמרת אל שמועה

כי באה ונמחה על לב זרעו כל ימים וכהתה כל רוח וכל צרבים תלכנה מים

חכה בזה ובהיתה כאם ה' מקרא זה אומר דבשוכי באמרו והי' כי יאמרו

אליך על מה אתה באבא משמעו הדב' שאם הי' אחר באבא לא הי' שואלים

ודקא אותו שואלים על מה אתה באבא וזה מדקדק מכפל המלות אליך

ואתה והי' די באמרו והי' כי יאמרו על מה אתה באבא ומדכתיב כי יאמרו

אליך משמע דקא אליך יאמרו בן והדבר פריך טעם? ועוד בשלמא אם הי'

השמועה על למה כסתרת הי' פריך הכניא להיות באבא כדי שיתנו לב לשאל

יודיע להם גדול הצדק אבל כיון שהוא צרה גלו' ומראית וכדשת לעיני

העם כמ"ש אל שמועה כי באה ונמס כל לב זרעו כל ימים וגומ' ח"כ הי'

הבל יכירו מעלמם ומה צורך שיאבא לעיניהם ואם הוא רוצה להתאבל על

הצרה יתאבל לעצמו ואבל יתירי יעשה לוי ושוואך שייך כלל שאלה על מה

אתה

דרוש הספר

ד

אתה נאמח והרי הלדה גלמי ומכורבמת שהרי נמס כל לבינותי וזריתי
בצעל העעמים הרגיש בזה ולכן נתן הטעם בקלת באה חלרע שפרשו
היה לא לשון עבר שכבר באה יבזה כנר כתישכ המקרא וגם על אמרו על
מה אתה נאמח כנר דרשתי פעם אתה ליישב המקרא לפי ענינו ואמנם אנך
בעת כפרס הפסוקי עלינו ואפי הגבר אשר עלי כלאר ששעי יחוקאל בן אדם
הינח זכו והנה בודאי אתם זוכרי שזה שז עשרה שנה כנר עבר בשנת
הגדול העבר שהיה שנת תקכ"ל והו כתוב עיו למלכו הקיסר הארי
יאוצף יר"ה והרס קרנו בעוד אנך הקיסר החסיד **פרנצי יישקום**
יכר לט ב"ה חיוכתר ארונינו הקיסר **יאוצף** בפס"ד עכתר קלכה
ונמטה רעמסיר קיניג וזה הי כר"ח צימן תקכ"ד ותכף אתה זה בשנת
הגדול דרשתי ברבים ופרסמתי שבו שנת מגדול עיו של ארונינו הקיסר
שהי לו מלך כי מילדותו כיכר שבו ונתתי שנת והודאה למקום שהעמיד
מלך חשוב ועוז ושלם בכל מדות כזה זאמתי סימנא מילתא היא שזן
הסמכים הכירוהו שהוא מלך כשר ושר ע"פי מהג אמרו במה ד"ה שהמלכים
הכשרים והעושי מונין להם מניב כמו מלך כורב שהנביא אמר עליו (ישעי'
מ"ה) כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החוקתי בימינו יוא"כ שהנביא קראו
משיח ה' ודאי שכשר ה' ומנו לו מלכות ממ סן כמו שהוכחו פס במס' ר"ה
זכיון שהיה מן השמים שהקיסר הזה נמשח והוספ כתר מלכותו בראש לו
בכורש ניהו ודאי הוא אית מן השמים בכל ראיו יכינו כי הוא מן השמים
כיכר לכל כשר ושר וה' יחזיק בימינו וירס קרנו ופרסמתי לו ברבי מקלת
שנחו הסווי בי אי אפשר לבימיניהו לכולהו שבחא דמק' והנה עתה המו
מעי עלי על מיתת המלכה הקיסרית ואפי נאמח בשבדון מתנים וצמררות
לפינו כל העדה והי' כי אמרו אלך על מה אתה נאמח אתה דייקא שאלו
יאמרו על מה אני נאמח אם בשביל מיתת המלכה הלא אתה בשנמך
כושמת נבחו של ארונינו הקיסר שהוא קם עתה תחת אמו וא"כ הרי כאלו
המלכה קיימת והתשובה ע"ז ואמרת חל"ה אל שמועה כי באה ונמס כל
לצ"ה הנה האדם הוא עולם קם והאיברים שבו הם כמו האשים שנעלים
והלב כמשל למלך על כל האיברים כי הוא המכהיג המושל בכל אברי הגוף
וכן מובאר בכוזר במאמר רביעי ביה"ק ח"ל ולא יוכר הלב מכהיג שהוא
המלך : והנה שמועה נמענו שארונינו הקיסר יריה בשנמו שתבדור מאד
באלו זכרי על מיתת חלע הקיסרית חס הוא בשנמו שחיר שנמו וירע
עובס גבורתו וכל מעשה תקפו ובליתו וחכמתו שהוא ממלא מקום אבותיו
ומקום אמו בכל העולות ועם כל זה גברה אהבת האם ובטורה הרב
והעולם

דרוש הספר

והעולם על שהוא מרבה בהספר תחלה חן מה נעשה זהלא דאח לא
 להחזיר על האם תכבדת שהיתה אם המדינת ומלכה דשך חיים פנים
 ויחזיר אשר זמם כל לב שהוא רומן לקמך הוא הקיסר האדיר בתעורר ונמס
 למיתת המלכה ראוי שיהי' כל האיברים נאששים אחד אחר הראש וכל בני
 המדינות ירבו בחבל מוסר להיות רע כל ידיו ופיהתה כל רוח וכל ברכים
 תלככה מים ולכן בשמיני גורל המספר שבויתם עגול ועד קטן וההתחלה
 על הכל הוא הקיסר נעמנו נתעוררנו לעמוד בקהל ועדה לדבר יולי
 דהספידא אמנם אחזיקו חיל ועדה מי אבכי ברי' קלה אשא כל שפתי הית
 הדונתיו הקיסרית החסוד' עד שנחבדי העררה אשר הרמני לדבר מילין
 להזכיר שנת הקיסרית החסוד' והנה אחי ודעני דבותינו כלכלו אם
 הספידא יקרא דמי' או יקרא דשכני' והנה יקרא דשכני כולל שמים יקר
 תפאלת המת הנספר אשר אותו מאכירן וגם כלכל כאל יקרא דשכני יקר
 תפאלת אבותיו של זה המת מוריו דמות כל א' לפי גדלו

והנה כמה שנחזיר לא יספיק הזמן להגיד אפס קנת הסנה הלא נודע
 תפאלת עשרת בבית הגדול הזה בית איקסריד' שיום אשר נמת
 קדן חוד הבית הזה כמה קיסרי' זה אחר זה בתכלית הדמות וכלם מלכי
 חזר היו ידעו להשיב עם הכל וגם אכחו ש הודי' תמיד אכחו חיים כל
 מדינותי' השם יתברך שלם בעלמא דקאטו לכל א' ית עובר וחסדו וח' כ
 ליקרא דשכני דאוי לנו בהרצות הנכי וההספר מאד * ואם מאס יקרא
 דבני יקר תפאלת הוד המלכה הקיסרית זכרונה לעובה בעמיה לגורל
 מעלותיה ומוותיה' העושים היו ואבד על האוי שופרא דאתעלים מההוא דקא
 זכרתי בתחיל שנתה אם מצד הנהגותי' בעסק הגלובה הלא הוא דבר
 נפלא שאסה אחת תנחוג כמה מדינות גדולות כאלו בהנהגה שניה
 ונתטור ולהעמיד שופרי' הראים ולונו' ולתקן כמה תקנות במדינותי' הכל
 צר מה הנעלה לא יאמן כי יסופר שיהי' כ' נעשה ע' ישי אשה זה אחד
 זה עים שנה על זאת דאוי לומר חטת חיל עשרת תפאלת כל המדינות

ואם בנינום מלכותיה זכודר דברי' עם שרי וקבני מדינותיה הכל
 בהשכל זמנית ודעת פיה שתחה בחכמה אחר על לשונה לא
 בקול דעם וזהו חף חכם. דק הכל בדברי לעם ובאמר נופם * פי' ינוב
 חכמה וספנותי' דעם רבון (מלני יר) סארי' שערעו סאריא
 שערעו' אומר חניטליך ראוי לומר (תהלים מ"ה ג') ישיפית מבני
 הדם הונקתן בספתותיך ע"כ נדבר חלקי לעולם * לפולס דיקא שגם אחר
 יתיר שער הסוב שנת תורק שער לא יפסק וברך בטוב יזכר לבר אחרון
 ואם

דְּרוֹשׁ הַסֵּפֶר

ואם בענה ובצורה למלחמה חגרה בעון מחני' ותאחז וזכותי הלא כורב
 ממנה תקפה ובורתה ופרשת גדולתה חכך בתחלת מלכותה נקבנו יחד
 פלוי' כמה מלברי ושלטוכי' עד חיל כחול היום והיא מקולס לא תחת ומחמדים
 לא פחדה והיא אשר עלתה לה שגירסה אותם מארצות הללו בכח ובבורה
 ובאמת אשה תתלבש בעדי איה ללבוש רוח גבורה הוא דבר כפלת וע"ן ראוי
 לשבחה שנטח לבנה ביושרה ובנדקה והעורך הוא אחרון גדול וביחוד למלכי'
 ומיניו שהתורה הוהירה על המורך ועל הפחד במלחמה (דברים ד' ג')
 זאת קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לזככם אל תראו וגומרי'
 ולכן לבשה המלכה אז רוח גבורה דרך כוכבה וקם שנטה וקרקעה כל בני
 שוכאים * ואם מפאת קסד ורחמים על בני המדינות המפורכות ח"ו ראו'
 כי מעולם לא שמענו שלבשה בגדי נקם לשלם לחוטאים לה כגמולם בעונם
 אכזרי אבל היתה מרבה לפלות ונתנה חסד לחייבים ואם בהשגחה על כל
 מדינות' ולעמוד עליהם בעת צרותיהם הלא בעינינו ראינו בשנת היוקר
 והדעבון כמה התעוררת התעוררה המלכה ומאש לא פרכ לה אכול ושנות
 עד הרביתה פעולות גדולות ורחמות להביא מרחק לחם למדינות הללו לא
 צחה ולא שקעה כל ימי הרעב בשילוח בר מזון פעם אחד פעם שני צור לה
 איתה ד' גמולה הטוב בעולם הגמול ולקיים לה מקרא שכתוב (יפני' ג"ח
 יו"ד) ותפק רעב נפשו וכפש בענה תשניע ורחם בהשך אורך ואפילתך
 כל הרים * ועל הטוב יזכר שם ארוניו הקיסר יא' א' השני שהוא כודרו
 בזה מאד בימי היוקר ועשה כמפשה יוסף לפתח אוכרות בר בשפע גדול ה'
 ילדיך ימיו וטנתיו בכעמים שהיו כפשות רבות וגם לנו היהודים היתה
 סקודה מהמלכה לתת לחם בר מזון לפי צרכם * ואם בתיוקן המדינו' כמה
 חכמות הרבית במדינה וכמה שוהלין תקכה וראוי לומר עליו רבות כמות
 עשו חיל ואת עלית על כלבה * ואם בהנהגת המלכה צביתה ובחלדה עם
 השרים ושרות המשרתים אותה ועם כל עבדים הלא נודע שלא הכבדה פול
 עליהם כלל וכל דברי' עמהם בנחת ובכבוד לא הכלימה לשום א' או את

כלל :

ואם מדד הוד מלכות שכינת עלי' מן השמים ותהי כושאת חן בעיני כל
 יושבי מדינותי' הרחוקים והקרובי' כלם שבחו אותה בכל לב וללא
 מדד יראה כ"א מאהבה גמורה וכאשר ראינו צביות מלחמה שכל בני
 המדינות חשס חסרו נפש עבודה עם החיל אנוי הנכח לא גדול וגם קטן
 עמדו על שמירתם וכלתמו מלחמותי' בכל כוחם ועם השדי' והעברי' לאקף
 שכל צרכי' הן לזרבי המלחמה והן לשאר צרכי המלכות והן בלה אשה

דרוש הספר

החיות והאינס יחדים והן יחדיו חכמים והנפיש עתה יבוא ליריד
לעבוד עבודת המלכה בכל בתינו והכל לא למען תשלוס גמול כלל רק
לחייבה גמלה וכוונ ששטיה כלבו ביומי המזוד צדקת הקיול וגם אכבו
בכל כחו עבדתי או ממש מבקתי נכשו בצבנות גדולות כמו שחי מקורסס
צטת הדיח והכל מהבהה היו זה כ"א מהת אלהים אשר ברוב חסדו על
המלכה נטע אהבה כלב כל בני מדינותי

ואם מחד מחדתי הטיבים לטובה וערשה היתה וכרשה עלמה מכל
תמורת האוות הנופית זה טנים רבות לא יטבה צדד משחקים
ולא שמה קיב שגרים ומיני דור ולא באה בקאמעדי ובאמרע הנשמע או
הכרחה שמלכה אדירה כן אשר כתרדלה בתכוקי מלכות מיום לידתה
תמאוס כלל תענות השולם לגמרי ואם מחד עכושכותה במקום גדולתה
הי עכושכותה קטן כגדול פשיע דבריו ותקבל דברי בקשתו ואם מנה
משטי הטובי והנשימי גודל אהבה להרבו בקרית גודל ותרכותה כבודע
מחד ארחת תמיד ששטה לרוב מחד וכמה בני יתומים שקורין וואון היקר
וכמו כן כמה בני עניים שקורין ארים ה יור וכמה ממון כדבש לוא וכרה לז
אלשי לטובה ועל הכל אית ומופת פתיחה מה"א בשט טוב ובשכל לא
עד שיה אהרונה וכעעכ פירור דברי קודם מותה וזויה ששטה הכל יעוד
על גודל שלימותה ואשה אשר אלה בה כל הדעלות הזכרה"א אם נבכה ומס
וליה ימי הרבה וכרבה בדברי הספר וקל יללה לא יכפיק לנאחי"א אפס
קחה מהראוי לפי כבודה הנשמש או הכרחה בחשיבות וכיקר תפארת
מלוכה כמותה בת קיכר ואשת קיכר ואם הקיכר ובכל אלה לא תתנחה
כלל אשר ע"כ לא נוכל לשער לא אהנו בני מדינות לנד כ"א חמש כל
המר כלו בכללו בכל כדור הארץ מה שאבדנו במיתת מלכי אדירה ומושלמת
צכל מעלות ומדות היא אהבתינו הקיסרת **מאריא טרעווא** וכרונה
לשונה הווי אהובק בקול מר כי לא ארע כמה להכחם וקורא אני מאמר
במקום (איהב ב' י"ג) מה אשיך מה אדמה לך מה אשוח לך ואבחרך
וכירשו המכירשים שאם ארע לאדם זרה המבחמים דרכם לנחמו ולומר גם
לפלגי אירע זרה כון וקבל תבחומוין אף איה תקבל תבחומוין אבל אם אירע
לאדם זרה שלא אירע במיתה לא ימלאו המבחמים כמה לפתח פה לנחמו
אף אני אומר אם היינו מופאים אשה גדולה באותה אף כמה דורות שיעלה
ליכרון או ימא בדברי האים זה אף עשרה דורות שנמלא פמותה גדולה
ביתום ובגמלה ובמעלות ובחיות ובכיעות ופרשות במותה ומתה קדם
עליות לה ששטיס פכה ובני דורה קנלו תנחומי הווי מקום לפתוח גם לנו

דרוש הספר

וידבר תנחומים אל כל אדם בחפציה לא כחמה כמותה לא אדם לחמה
תנחומים • יגד שמה דרכו בהכפר חכר יקרא וסבב •

ומד

יקרא דמי הנה מתולדותי כי כר סבחה הרב והעגום להיות כל
תולדותי ויש בירך ומלכים מחלני ונאו מתלה אמרין חזן דלא
חוי אלכא יחי איצני ומי עלא דלאה השרה דלאה תנחומתי ומבנת הפירות
והתבואות כי כר כי העץ עץ רענן והפיה היא ערה אשר ברבו ה' • הגדי
שאלויה ויאשרי שאלו גדלה מלכי עמים מונה קמו ומאלה נשאו בכל
המדינות פרחקים והקדונים אלה למלכי הוכנו ואלה להכני חזן מאשלי
מדינות גדולות והעולה על כלם בן מורת • **יאוסף** הוא אדוניו הארדי
האופלם בכל מעלות ומדות הקיסר הארדי ירום האדו ותתקטט מלכותו הנה
כל אלה עתה הם בנעמי וערורי בהכפר המלכה ובנעמי חייבט אנחנו
להשתתף ולהנעמר על מרגניתא דליית בה טימא שחאדה מאתנו הנל על
דאבדן ולא משתבחין •

ומעשה

מכל נדי פדי דאוי להגדיל ההכפר כי דחוק מאדו לנחם
לולי ה' לנאו הקדי רסואה ליה והדים קרן הקיבד יר' ה'
בחיי אמו והכרנו סבחו הרב והעגום פי חלק גדול וארדי הוא ובוה יש לנו
להנחם כי יאל חוטב מגזע המלכה **בארי שרעזי** ויגד משרשי פרה
ונחמ מונה אמת לנבי ולכבוד ופדי לתפארת הוא יהי לנו וכלל מדינותי
לנחמה כי לא חכר ממנו שום שלימות מכל העלימות שנאמא דאמו האבדה
וכרוכה לטובה וה' הריחו נדוח חכמה ודעת רוח ענה ויבדה הוא ישפוט
בדק דלים ויוכיח גשמוד לעבוי ארץ הוא יהי מחכה לכל מדינותי והוא
הכפר הגדול אשר כלם תחת כנפיו יחסין ויסבו לבסח כי הוא חלק גבור
חיל ואיש מלחמה בכח ובחכמה על אויביו יתגבר ירע אף יגריח וכל אשר
ישבה ילליח ומקתה אחיי ורעוי היהודי כלם וכמו כן כל מי ש מגיע ללאבש
הדברי האלה יהי יתודי או אי הלך זה פרי כל טוב אשר עלינו לשלם לאדו
המלכה החברה **באריא שרעזיא** על כל השונות טעמיה ככל
יחי חיי לשבור בכל לב את בנה אדונינו הארדי הקיסר בכל לב ובכל נפש
באהבה רבה כמו שעבדנו לאמו המלכה הקיסרי יל ועלינו לתפארת ללחך
מלכי המלכים אשר כפא כבודו כשמים ממעל והוא הממלך מלכים פיתן
עון למלכיו הקיסר יר' ה' ירום קרכו בתכלית הרוממות ויגדל כפאו מנחם
כל הקשרי ויש בים ירו וכנהרות ימיט ה' בשך ישמח חלק ובישאלך יגל
מאר תאות לנו תן לו וארשת שפתיו כל תמכס תקדמנו ברכת ש"ב תמית
לראשו עשרת פו תגדיל כבודו הוד והדר תפוש עליו תמיתיהו ברכות לעד
תחדשו

דרוש הספר

החדשו בשמחה ובטוב לב יקבל תכומין על אמו ויטוב לבו וישב על כסאו
בשמחה לפניו תרון ראצה המלך ישמח באלהים ויחי על ימי מלכו הקיסר
האזני תוסיף אורך ימים ושנות חיים תוסיף לו ידע עמך צדק ותתן אונתה
לרחמים לפניה להטיב עמנו ולהסגית עלינו בעין חמלה ולעשות עמנו חסד
וארחם ככבוד את ארובינו החשיך הקיסר ונאמר כלנו יחד

(ופכו ואמרו כל הקהל) יחי אדונינו

הקיסר יאזעפוס השני

לעולם אמן

סליק

דרוש הזה דרש הרב הנל בבהכ
הנל על פירשיון מהשררה
יריה

בית עקד
הספרים להגאון
מזאת שטראשן
מווילנא

Jews [[edit](#)]

Maria Theresa regarded both the [Jews](#) and [Protestants](#) as dangerous to the state and actively tried to suppress them.^{[97][98]} She was probably the most anti-Jewish monarch of her time, having inherited the traditional prejudices of her ancestors and acquired new ones. This was a product of deep religious devotion and was not kept secret in her time. In 1777, she wrote of the Jews: "I know of no greater plague than this race, which on account of its deceit, usury and avarice is driving my subjects into beggary. Therefore as far as possible, the Jews are to be kept away and avoided."^[99] Her hatred was so deep that she was willing to tolerate Protestant businessmen and financiers in Vienna, such as the Swiss-born Johann Fries, since she wanted to break free from the Jewish financiers.^[100]

In December 1744, she proposed to her ministers the expulsion of Jews from Austria and Bohemia. Her first intention was to deport all Jews by 1 January, but having accepted the advice of her ministers, who were concerned by the number of future deportees that could reach 50,000, had the deadline postponed to June.^[101] The expulsion orders were only retracted in 1748 due to pressures from other countries, including Great Britain.^[100] She also ordered the deportation of around 20,000 Jews from Prague amid accusations that they were disloyal at the time of the Bavarian-French occupation during the War of the Austrian Succession. The order was then expanded to all Jews of Bohemia and major cities of Moravia, although the order was later retracted except for Prague Jews that had already been expelled.^[102]

In the third decade of her reign, influenced by her Jewish courtier [Abraham Mendel Theben](#), Maria Theresa issued edicts that offered some state protection to her Jewish subjects. Her actions during the late stages of her reign contrast her early opinions. She forbade the forcible conversion of Jewish children to Christianity in 1762, and in 1763 she forbade Catholic clergy from extracting [surplice fees](#) from her Jewish subjects. In 1764, she ordered the release of those Jews who had been jailed for a [blood libel](#) in the village of Orkuta.^[103] Notwithstanding her strong dislike of Jews, Maria Theresa supported Jewish commercial and industrial activity in Austria.^[104] There were also parts of the realm where the Jews were treated better, such as [Trieste](#), [Gorizia](#) and [Vorarlberg](#).^[105]

Joseph, Maria Theresa's eldest son and co-ruler, in 1775, by [Anton von Maron](#)